

Studenten en werk onder de loep

Randstad Belgium (2005). *Studenten en werk doorgelicht* [niet-gepubliceerde studie].

Met een uitbreiding van mogelijkheden voor studenten om te werken in het vooruitzicht, bevroeg Randstad in de loop van de maand februari 2005 1 000 jongeren tussen 15 en 25 jaar die ingeschreven zijn in het secundair, het hoger of het universitair onderwijs. Randstad bevroeg hen rond hun ervaringen met werk: Hoeveel verdienen ze? Welk soort jobs doen ze? Waaraan besteden ze hun zuurverdiende centen? Daarnaast werd gepeild naar de arbeidstevredenheid, de motivatie om te werken en het arbeidscontract. In wat volgt, wordt een overzicht gegeven van de meest opvallende bevindingen, die op hun beurt getoetst worden aan de nieuwe regelgeving met betrekking tot studentenwerk.

Werken is de norm

Uit de resultaten blijkt dat bijna 90% van de respondenten (91% jongens en 86% meisjes) werkt. Kortom, bij de Belgische studenten is werken de norm geworden. Er werd in dit onderzoek een erg brede betekenis van werk gehanteerd: van een klusje bij een buur tot een job op regelmatige basis in een bedrijf of instelling gedurende het jaar of tijdens de vakantie. Ook vrijwilligerswerk werd bevroegd. Betaald werk in eigen gezin kwam niet aan bod.

De meerderheid van de studenten (meer dan 70%) gaat aan de slag tijdens de schoolvakanties, met in de meerderheid van de gevallen een contract van één maand (of minder) gedurende de zomervakantie (we vinden ook ongeveer tien procent terug tijdens de paasvakantie, met Allerheiligen, met kerst, de krokusvakantie, ...). Ongeveer 30% van de respondenten werkt ook tijdens het jaar. 40% doet klusjes buiten de familie. Daarnaast doet een kleine dertig procent vrijwilligerswerk.

Van de studenten die tegen betaling voor bedrijven werken, vinden we de meerderheid van de vrouwelijke studenten terug in winkels. Hun mannelijke collega's zijn vaker actief in de horeca en de productiebedrijven.

15% aan de slag zonder contract

Het tweede thema dat werd aangesneden met dit onderzoek heeft betrekking op het arbeidscontract. Beschikken de studenten die voor bedrijven werken over een arbeidscontract, en indien ja, wordt dat contract gerespecteerd? Deze vragen leverden interessante resultaten op.

Bijna 85% van de bevroegde studenten bevestigt een contract te hebben. Dat is inderdaad de grote meerderheid, maar dat betekent wel dat nog steeds 15% van de studenten geen contract heeft. Met deze percentages moeten we voorzichtig omspringen omdat het ons niet onvoorstelbaar lijkt dat, zelfs wanneer de enquête anoniem is, een aantal studenten het werken zonder contract niet durft of wenst te signaleren. De 15% is dus wellicht een eerder lage schatting.

Het zwartwerk van studenten is een fenomeen dat samenhangt met de grootte van de bedrijven. Daar waar bijna alle studenten die actief zijn in bedrijven met meer dan 100 werknemers beweren een contract te hebben, is dat in bedrijven die tussen 6 en 20 werknemers in dienst hebben 80% en valt dat

aandeel in bedrijven met minder dan 5 werknemers terug naar 60%. Aangezien een derde van de studenten werkzaam is in een bedrijf met minder dan tien werknemers, is het probleem dus niet marginaal te noemen.

Van de studenten die met een contract aan de slag zijn, verklaart 96% dat de voorwaarden van het contract gerespecteerd werden (een score van 7 of meer op een schaal van 10). 80% geeft een score van 9 of 10. De horecasector is ook hier een buitenbeentje met 11% van de studenten die zeggen dat het contract niet gerespecteerd werd (score 1-6).

Of, met deze bevindingen in het achterhoofd, de nieuwe wetgeving het zwartwerk bij de studentenpopulatie zal terugdringen is niet echt duidelijk. Het is zo dat studenten voortaan ook tijdens het academiejaar 23 dagen aan gunstige financiële voorwaarden aan de slag kunnen. Het verschil in loon (bruto is nagenoeg netto) tussen werken met contract en zonder is voor de beide periodes van 23 dagen vrij klein, waardoor bij de beslissing te werken mogelijks de nadelen van werken zonder contract (zware boetes, geen verzekering, geen garantie op naleving van de afspraken, ...) veel zwaarder gaan doorwegen dan het financieel voordeel dat zwartwerk met zich brengt. Anderzijds houden de strenge afbakening en de zware gevolgen van het overschrijden van de twee keer 23 dagen dan weer het risico in dat studenten die meer willen werken ervoor opteren zonder contract aan de slag te gaan vanaf het moment dat ze het plafond bereikt hebben. Zijzelf en hun werkgevers betalen immers een zware prijs voor deze overschrijding in die zin dat ze in dat geval verplicht worden RSZ te betalen voor alle gepresteerde dagen.

Ook de administratieve rompslomp die voortaan gepaard zal gaan met het tewerkstellen van studenten (er bestaat geen officieel systeem om bij te houden hoeveel dagen een student al presteerde) zou voor werkgevers een ontmoediging kunnen inhouden om nog studenten in dienst te nemen.

Loon

De respondenten werden eveneens bevraagd over het loon dat ze verdienen, het aantal gepresteerde

uren, de motieven om te werken en waaraan ze hun zuurverdiende geld besteden.

Motivatie

Geld is veruit het belangrijkste motief voor studenten om te werken. 71% van de te verdelen punten gaat naar geld en bijna alle respondenten bevestigen (onder andere) te werken voor het geld.

Op de tweede plaats, maar met een ongelofelijke achterstand op de koploper, vinden we de criteria gelinkt aan het opdoen van ervaring en de interesse voor een bepaalde job in lijn met de studies. Deze factor oogst 11% van de punten.

Daarna volgen de criteria die gelinkt zijn aan het leren kennen van het reilen en zeilen van de wereld, de interesse voor een bepaald bedrijf (er later aan de slag gaan) of de interesse voor een specifieke functie (ontdekken wat ze juist inhoudt). Maar elk van deze criteria krijgt slechts een score van 5,6% van de punten bijeengesprokeld.

Geld verdienen als motivator steekt dus met kop en schouders uit boven de meer kwalitatieve aspecten van de job. En net omdat het geld dat ze ermee verdienen voor studenten belangrijker is dan de jobinhoud, zijn ze vermoedelijk sneller bereid de 'minder aantrekkelijke jobs' voor hun rekening te nemen. Dat in combinatie met het feit dat deze populatie de handen uit de mouwen wil steken op tijdstippen die voor andere werknemersgroepen minder aantrekkelijk zijn (weekend- en avondwerk of in periodes waarin mensen met vakantie willen gaan), worden de arbeidsprestaties van deze populatie steeds belangrijker om de 'gaten' op de arbeidsmarkt te vullen. Met de nieuwe regelgeving die de studenten de mogelijkheid biedt om ook tijdens het academiejaar onder gunstige voorwaarden aan de slag te gaan, erkent de overheid deze toegevoegde waarde van de studenten op de arbeidsmarkt.

Verdiensten

De studenten die klussen, besteden hier gemiddeld negentig uur per jaar aan. Hun loon schommelt voor jongens rond de zeven en voor meisjes rond de zes euro per uur.

De studenten die aan vrijwilligerswerk doen, besteden gemiddeld tweehonderd uur per jaar of vier uur per week van hun tijd aan hun organisatie. Opvallend is dat bij de vrijwilligers ouder dan 22 het aantal uren per jaar daalt naar 150.

Wat de betaalde jobs (tijdens het jaar of tijdens de vakantiemaanden) betreft, stellen we vast dat jongeren die werken tegen betaling dat gemiddeld 37 dagen per jaar doen. Het gemiddeld jaarloon dat ze hiervoor binnenrijven ligt rond de 1 500 euro. De jongens werken gemiddeld 38 dagen en verdienen gemiddeld 1 657 euro per jaar (tegenover 36 dagen en 1 800 euro in 2004). De meisjes werken gemiddeld 37 dagen per jaar en verdienen daarmee gemiddeld 1 354 euro (tegenover 39 dagen en 1 600 euro in 2004). Kortom, de jongens verdienen vijftien à twintig procent meer dan de meisjes en ook hier zal dat gedeeltelijk te verklaren zijn door de aard van de jobs die ze uitvoeren.

Zonder rekening te houden met het soort job, verdient de meerderheid van de jongeren meer dan duizend euro. 9% verklaart zelfs meer dan 3 000 euro per jaar te verdienen. 20% verdient minder dan 750 euro per jaar.

Een erg opmerkelijke vaststelling is dat meer dan veertig procent van de studenten gemiddeld veertig dagen meer zou werken indien de beperkingen zouden wegvallen. De jongeren onder de 18 jaar zouden 37 dagen meer willen presteren. Bij de 18- tot 22-jarigen loopt dat op tot 42 dagen om dan bij de 22-plussers opnieuw wat terug te vallen naar 37 dagen.

Conclusie

Werk claimt een steeds prominentere rol in het leven van de student. Uit een onderzoek van Randstad blijkt immers dat de overgrote meerderheid van de studenten werkt. En de grote motivator om te werken is het geld dat de studenten verdienen.

De meerderheid van de studenten die werken tegen betaling in een bedrijf of voor een onderne-

ming, werkt enkel tijdens de zomermaanden. Logisch ook, gezien ze in die periode aan de slag kunnen met een studentencontract en enkel een solidariteitsbijdrage van 2,5% moeten afdragen. Ongeveer een derde van de studenten werkt ook tijdens het jaar. Op deze prestaties werden tot nu toe de reguliere RSZ-bijdragen van hun loon afgehouden. Daar komt verandering in. Voortaan zullen studenten ook tijdens het academiejaar 23 dagen met een studentencontract aan de slag kunnen. Uit het onderzoek blijkt dat deze nieuwe regelgeving tegemoetkomt aan een effectieve bereidheid van studenten om meer te werken. Zonder beperkingen zou een groot aantal studenten (40%) gemiddeld 40 dagen extra aan de slag willen. Maar de nieuwe maatregel biedt vooral voordelen voor studenten die meer willen werken, maar niet de behoefte hebben meer te werken dan 23 dagen in de zomerperiode en 23 dagen tijdens het academiejaar.

Studenten die meer willen of moeten werken, worden voortaan afgestraft. Bij een overschrijding zullen ze immers verplicht worden RSZ af te dragen op alle gepresteerde dagen, zowel tijdens de zomerperiode als tijdens het academiejaar. De administratieve gevolgen voor zowel werkgever als student zijn een stevig minpunt in deze nieuwe regelgeving. De vraag is maar of de voordelen van het inzetten van studenten – voor bedrijven ook een belangrijk antwoord op de nood aan steeds toenemende flexibiliteit – door deze complexe en administratief loodzware regelgeving niet worden tenietgedaan. En of de erkenning van de toegevoegde waarde van studenten op de arbeidsmarkt en de wil van de overheid om de arbeidsmarkt toegankelijker te maken voor deze doelgroep zijn initiële doel niet voorbijschiet door de manier waarop dit in regelgeving werd gegoten.

*Elin De Vits
Randstad Belgium*